LIBRARY AND INFORMATION CENTER
MAHIDOL UNIVERSITY

31 JAN 1992

SOCIO-ECONOMIC CHANGE RESULTING FROM PROMOTION OF GEM-CUTTING IN THE NORTHEAST REGION: A CASE STUDY OF KHON-KAEN PROVINCE

SMITH THAICHAROEN

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF
MASTER OF SCIENCE
(TECHNOLOGY OF ENVIRONMENTAL MANAGEMENT)

IN

FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY
1991

บันทึกการ
จาก
มหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

17931

ชื่อวิทยานิพนธ์ การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ-สังคม อันเนื่องมาจากการส่งเสริมอาชีพการเจียระไนพลอยในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: กรณีศึกษาจังหวัดขอนแก่น

ผู้วิจัย สมิต ไทยเจริญ

ปริญญา วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ธนากร อ้วนอ่อน, D.Engr.
คณิต สงวนตระกูล, M.Sc.
สุขุม ภู่ทอง, M.Sc.
สมพงษ์ ธงไชย, M.Sc.

วันที่สำเร็จการศึกษา 9 สิงหาคม พ.ศ. 2534

บทคัดย่อ

จุดมุ่งหมายของการวิจัย เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจ-สังคมอันเนื่องมาจากการส่งเสริมอาชีพการเจียระไนพลอยในจังหวัดขอนแก่น และทดสอบปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับอาชีพการเจียระไนพลอย รายได้สุทธิจากอาชีพการเจียระไนพลอย และรายได้รวมสุทธิของครัวเรือน โดยวิธีการศึกษาใช้การวิจัยเชิงสำรวจ และสัมภาษณ์ครัวเรือน จำนวน 379 ราย ในพื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมอาชีพการเจียระไนพลอย จำแนกเป็นครัวเรือนกลุ่มผู้ประกอบอาชีพเจียระไนพลอย 163 รายและครัวเรือนกลุ่มผู้ไม่ประกอบอาชีพเจียระไนพลอย 216 ราย

ผลการศึกษาทางด้านสังคม พบว่าสภาพทางสังคมของครัวเรือนทั้ง 2 กลุ่มโดยทั่วไปไม่แตกต่างกัน แต่ครัวเรือนกลุ่มผู้ประกอบอาชีพเจียระไนพลอย แสดงให้เห็นถึงความสามารถที่จะช่วยลดการย้ายถิ่นออกของสมาชิกในครัวเรือน การลดภาวะการเจ็บป่วย และการมีสภาพบ้านเรือนที่ดีกว่าครัวเรือนกลุ่มผู้ไม่ประกอบอาชีพเจียระไนพลอยอย่างมีนัยสำคัญ

จากการศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจ พบว่าครัวเรือนผู้ประกอบอาชีพเจียระไนพลอย มีการใช้ประโยชน์ที่ดิน, ผลผลิตทางการเกษตร และรายได้สุทธิจากการเกษตรต่ำกว่าครัวเรือนกลุ่มผู้ไม่ประกอบอาชีพเจียระไนพลอย อย่างไรก็ตามเมื่อผนวกรายได้เสริมจากอาชีพเจียระไนพลอย จึงส่งผลให้ครัวเรือนกลุ่มผู้เจียระไนพลอย มีรายได้รวมสุทธิของครัวเรือนสูงกว่าครัว

Copyright by Mahidol University

เรือนกลุ่มผู้ไม่ประกอบอาชีพเจียระไนพลอยอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าครัวเรือนกลุ่มผู้ประกอบอาชีพเจียระไนพลอย มีสภาพทางเศรษฐกิจดีกว่าครัวเรือนกลุ่มผู้ไม่ประกอบอาชีพเจียระไนพลอย

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอนของแบบจำลองทั้ง 3 พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับอาชีพการเจียระไนพลอย ได้แก่ การประกอบอาชีพหลักทางการเกษตร รายได้สุทธิจากการเกษตรที่ลดลง และจำนวนสมาชิกครัวเรือนในวัยแรงงาน เมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีผลต่อรายได้สุทธิจากอาชีพเจียระไนพลอย พบว่าเป็นผลมาจากการยอมรับอาชีพการเจียระไนพลอย และการมีจำนวนสมาชิกเพศหญิงของครัวเรือน ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อรายได้รวมสุทธิของครัวเรือนพบว่าเป็นผลมาจากการมีรายได้สุทธิจากอาชีพเจียระไนพลอย ร่วมกันกับการประกอบอาชีพหลักทางการเกษตรที่ลดน้อยลง และการมีจำนวนสมาชิกครัวเรือนในวัยแรงงาน

Copyright by Mahidol University

Thesis Title	Socio-Economic Change Resulting from Promotion of Gem-Cutting in the Northeast Region: A Case Study of Khon-Kaen Province
Name	Smith Thaicharoen
Degree	Master of Science (Technology of Environmental Management
Thesis Supvisory Committee	Thanakorn Uan-on, D.Engr. Kanit Sanguantrakul, M.Sc. Sukhum Phootong, M.Sc. Sompong Thongchai, M.Sc.
Date of Graduation	9 August B.E. 2534 (1991)

ABSTRACT

The objectives of the study are to investigate socio-economic change resulting from promotion of gem-cutting occupation in Khon-kaen province and examine factors affecting acceptability of gem-cutting occupation, annual net gem-cutting income and annual net household income. Regarding the methodology of this study, data is conducted by survey and interviewing. Three hundred and seventy nine households in the area of promotion of gem-cutting occupation have been selected for sampling. They are divided into 163 households in gem-cutting group and 216 households in the non gem-cutting group respectively.

The result of the social conditions is shown that there is not much difference were found in both groups. While households in gem-cutting group have sinnificantly lower out-migration of members of households, lower sickness condition and better housing condition than those in the non gem-cutting group.

Copyright by Mahidol University

Regarding economic conditions, it was found that households in gem-cutting group have relatively lower land utilization, crop yield and annual net agricultural income than those in the non gem-cutting group. However, the households in gem-cutting group can also earn more income from their gem-cutting activities for household industry. This implies that households in gem-cutting group have significantly higher annual net household income than those in the non gem-cutting group. Thus, it can be concluded that households in gem-cutting group have better economic conditions than those in the non gem-cutting group.

There are 3 models of selected significant variables, the results of Stepwise Multiple Regression Analysis are shown that factors affecting acceptability of gem-cutting occupation were: main occupation in agriculture, annual net agricultural income and working-age members of household. The factors affecting annual net gem-cutting income were: the acceptability of gem-cutting occupation and number of female members of household. The factor affecting annual net household income were found to be annual net gem-cutting income, main occupation in agriculture and working-age members of household respectively.

Copyright by Mahidol University